

## Avtale om levering av tjenestebiler og serviceytelser – ref. 211859

er inngått mellom:

---

(heretter kalt leverandøren)

**og**

Kommuner i Gjøvikregionen; Gjøvik, og Vestre Toten

---

(heretter kalt oppdragsgiver)

**Sted og dato: Gjøvik, x.x.2022**

---

Kommuner i Gjøvikregionen;  
Gjøvik, og Vestre Toten kommuner

Leverandør

---

Oppdragsgivers underskrift

---

Leverandørens underskrift

Navn:  
Stilling:

Navn:  
Stilling:

*Kontrakten er elektronisk signert og tilgjengelig for begge parter i Mercell.*

---

### Henvendelser

#### Hos oppdragsgiver

Navn:  
Stilling:  
Telefon:  
E-post:

#### Hos leverandøren

Navn:  
Stilling:  
Telefon:  
E-post:

# Innhold

1. ALMINNELIGE BESTEMMELSER .....	4
1.1 Formål og omfang/innhold.....	4
1.2 Avtalens varighet.....	4
1.3 Dokumenter som inngår i kontrakten.....	4
1.4 Rangordning.....	4
1.5 Partenes representanter.....	4
2. PARTENES SAMARBEID OG GJENSIDIGE PLIKTER.....	5
2.1 Samarbeid.....	5
2.2 Taushetsplikt.....	5
2.3 Ansvar for underleverandør og tredjepart.....	5
2.4 Risiko og ansvar for kommunikasjon og dokumentasjon.....	5
3. LEVERANDØRENS PLIKTER.....	5
3.1 Plikt til å svare på henvendelser og tilbudsplikt.....	5
3.2 Oppdragets omfang og utførelse.....	6
3.3 Leveringsbetingelser.....	6
3.4 Overdragelse av forpliktelser.....	6
3.5 Bruk av underleverandører.....	6
3.6 Ivaretagelse miljø.....	6
3.7 Ansvar og forsikringer.....	6
3.8 Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.....	7
3.9 Personvern.....	7
3.10 Avslutning av avtalen.....	7
4. OPPDRAGSGIVERS PLIKTER.....	7
5. PRISER OG BETALINGSBETINGELSER.....	8
5.1 Pris på biler og tjenester.....	8
5.2 Prisregulering.....	8
5.3 Fakturering.....	8
5.4 Elektronisk faktura.....	9
5.5 Betalingsmislighold.....	9
6. ENDRINGER.....	9
7. MISLIGHOLD.....	9
7.1 Definisjon.....	9
7.2 Underretning.....	9
7.3 Tilbakehold av ytelser.....	10
7.4 Prisavslag.....	10
7.5 Heving.....	10
7.6 Erstatning.....	10
8. TVISTELØSNING.....	10

9.	FORCE MAJEURE.....	11
9.1	Definisjon .....	11
9.2	Underretning .....	11
9.3	Kostnader.....	11
Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden.		12
1	Etiske og sosiale krav.....	12
1.1	Menneskerettigheter.....	12
1.2	Nasjonal lovgivning .....	12
1.3	Forbud mot barnarbeid.....	12
1.4	Nasjonal lovgivning Tvangsarbeid/slavearbeid.....	12
1.5	Diskriminering .....	13
1.6	Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger .....	13

# 1.ALMINNELIGE BESTEMMELSER

## 1.1 Formål og omfang/innhold

Kontraktens formål er å regulere forholdet mellom oppdragsgiver og leverandør i forbindelse med avtale om levering av tjenestebiler og serviceytelser til følgende kommuner i Gjøvikregionen; Gjøvik kommune og Vestre Toten kommune. Nordre Land, Søndre Land og Østre Toten kommuner vil også kunne omfattes ved eventuelt uttak av biler i h.h.t. opsjon.

Avtalens innhold og omfang når det gjelder levering av antall biler, innhold i serviceytelser og tilbakelevering framgår av avtalens bilag 1 og 2.

## 1.2 Avtalens varighet

Avtalens varighet er fra signering av avtalen til siste utløpsdato på leasingavtale for leverte biler.

## 1.3 Dokumenter som inngår i kontrakten

<b>Bilag:</b>
Bilag 1: Oppdragsgivers konkurransegrunnlag
Bilag 2: Leverandørens tilbud
Bilag 3: Leasing-kontrakt /evt. kjøpskontrakt for hver enkelt bil
Bilag 4: Endringer av leveransen etter kontraktsinngåelse
Bilag 5: Etske krav (vedlagt i dette dokumentet)

## 1.4 Rangordning

Ved motstrid skal følgende tolkningsprinsipper legges til grunn:

1. Den generelle kontraktsteksten går foran bilagene.
2. Bilag 1 går foran de øvrige bilagene.
3. I den utstrekning det fremgår klart og utvetydig hvilket punkt eller hvilke punkter som er endret, erstattet eller gjort tillegg til, skal følgende motstridprinsipper gjelde:
  - a. Bilag 2 går foran bilag 1.
  - b. Bilag 4 går foran de øvrige bilagene.

## 1.5 Partenes representanter

Partenes representanter i saker som angår kontrakten er angitt på kontraktens forside. Eventuelle bytter av representant varsles motparten.

## **2.PARTENES SAMARBEID OG GJENSIDIGE PLIKTER**

### **2.1 Samarbeid**

Formålet med avtalen er å dekke oppdragsgiver behov for levering og oppfølging av leverte tjenestebiler i samsvar med konkurransegrunnlag, tilbud og senere tilføyelser.

Følgende forhold er sentrale for avtalen:

- Leveranse av biler
- Serviceytelser og øvrig oppfølging av brukersteder når det gjelder leverte biler.
- Innlevering av biler etter endt leasingperiode

Leverandør er ansvarlig for at leveransen er i overensstemmelse med norske lover og forskrifter, og at leveransen ellers er i samsvar med bestillingene fra de enkelte virksomheter. Leverandør er ansvarlig for sine underleverandørers ytelser på lik linje med sine egne.

Leverandør skal holde Oppdragsgiver à jour med endringer i organisasjon, rutiner og lignende som innvirker på driften av avtaleforholdet.

### **2.2 Taushetsplikt**

All informasjon som partene stiller til hverandres disposisjon, eller som partene får innsikt i, behandles i henhold til reglene i forvaltningsloven og offentlighetsloven. Dette gjelder også etter at oppdraget er sluttført.

### **2.3 Ansvar for underleverandør og tredjepart**

Dersom en av partene engasjerer tredjepart eller underleverandør til å utføre arbeidsoppgaver som følger av denne kontrakten, er parten fullt ansvarlig for utførelsen av disse oppgavene på samme måte som om parten selv stod for utførelsen.

### **2.4 Risiko og ansvar for kommunikasjon og dokumentasjon**

Begge parter skal sørge for forsvarlig kommunikasjon, oppbevaring og sikkerhetskopiering av dokumenter og annet materiale av betydning for oppdraget uansett form, herunder e-post og annet elektronisk lagret materiale.

Leverandøren har risikoen og ansvaret for alt materiale uansett form, som skades eller ødelegges mens de befinner seg under leverandørens kontroll.

## **3. LEVERANDØRENS PLIKTER**

### **3.1 Plikt til å svare på henvendelser og tilbudsplikt**

Leverandøren plikter å besvare henvendelser fra oppdragsgiver og kunder så raskt som mulig.

### **3.2 Oppdragets omfang og utførelse**

Oppdraget omfatter de biler og tjenester som er levert i h.h.t inngåtte leasing- og/eller kjøpskontrakter. Oppdraget skal utføres i samsvar med kontrakten, samvittighetsfullt og med god faglig standard og i henhold til de til enhver tid gjeldende lover og regler.

Det presiseres Oppdragsgivers kommuner bærer hver for seg ansvar for sine forpliktelser ifm avtalen og krav kan ikke gjøres gjeldene mot Oppdragsgiver samlet, men kun mot den som har påført kontraktsavviket.

Alle endringer det være seg tillegg eller fradrag skal meldes som endringer. Alle endringer skal avtales i en egen tilleggs-/endringsavtale for å være gyldige.

### **3.3 Leveringsbetingelser**

Leverandøren skal utføre oppdraget, herunder levere tjenester, i samsvar med de frister som er fastsatt i kontrakten. Leverandøren skal varsle oppdragsgiver uten ugrunnet opphold dersom han forstår eller burde forstått at fristene ikke kan holdes.

Levering til oppdragsgivers virksomheter skal skje mandag – fredag ikke tidligere enn kl. 08:00 eller senere enn kl. 15:00.

Leveringsbetingelsene er fritt levert og klar til bruk i hht Incoterms 2020 DDP.

### **3.4 Overdragelse av forpliktelser**

Leverandør kan ikke overdra sine kontraktsforpliktelser uten skriftlig forhåndssamtykke fra oppdragsgiver.

### **3.5 Bruk av underleverandører**

Leverandøren kan benytte seg av underleverandør for oppfyllelse av sine plikter under kontrakten der slik benyttelse ikke forringer eller truer med å forringe oppfyllelsen.

Dersom leverandøren ønsker å benytte/skifte underleverandør, krever dette skriftlig forhåndssamtykke fra oppdragsgiveren. Samtykke kan ikke nektes uten saklig grunn.

### **3.6 Ivaretagelse miljø**

Kommunene er opptatt av miljøeffektive anskaffelser. For produkter, emballasje og distribusjon, skal leverandøren søke å benytte miljøvennlige og etisk riktige løsninger som medfører reduserte avfallsmengder, redusert forbruk av ressurser og redusert bruk av helse – og miljøfarlige stoffer. Leverandør må kunne dokumentere dette ved forespørsel.

### **3.7 Ansvar og forsikringer**

Leverandør er forpliktet til å tegne og opprettholde forsikringer tilpasset Leverandørs virksomhet og leveransens art. Leverandør må kunne dokumentere dette ved forespørsel.

Kommunene tegner selv kjøretøysforsikringer gjennom egen forsikringsordning.

### 3.8 Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Ansatte hos leverandør og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, skal ha lønns- og arbeidsvilkår som er i samsvar med Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

På tjenesteområder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkår være i henhold til gjeldende forskrifter.

På tjenesteområder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkår være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

På forespørsel skal leverandør og eventuelle underleverandører dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene til ansatte som medvirker til å oppfylle kontrakten. Dersom leverandør eller eventuelle underleverandører ikke etterlever kontraktsklausulen om lønns- og arbeidsvilkår, innebærer dette mislighold av kontrakten.

Dersom leverandøren, etter gjentatte henvendelser, misligholder sine forpliktelser i henhold til dette punktet og ikke viser vilje til å få forholdet i orden innebærer dette vesentlig mislighold av kontrakten.

### 3.9 Personvern

I den utstrekning leveransen omfatter IKT-løsninger eller ytelser som innebærer at helseopplysninger og/eller andre personopplysninger blir overført til leverandøren for lagring, tilgjengeliggjøring eller annen behandling, opptrer leverandøren som databehandler for den enkelte virksomhet. Den enkelte virksomhet er databehandlingsansvarlig. Den enkelte virksomhet skal gjennomføre en selvstendig risikoanalyse før databehandleravtale kan inngås.

Slik behandling av helseopplysninger og/eller andre personopplysninger kan ikke finne sted før det er inngått databehandleravtale mellom leverandøren og den enkelte virksomhet. Dette gjelder også om dataene er aidentifisert eller pseudonymisert.

Innholdet i databehandleravtalen og risikovurdering kan variere og gi rom for ulike vurderinger og resultat i den enkelte virksomhet. Den enkelte virksomhet kan dermed velge å ikke gjøre avrop på tjenesten som omfatter behandling av helseopplysninger og/eller andre personopplysninger.

### 3.10 Avslutning av avtalen

Leverandøren plikter å tilrettelegge sin avslutning av avtalen på en slik måte at en eventuell ny leverandør ikke blir forhindret fra å oppfylle sine forpliktelser.

## 4.OPPDRAGSGIVERS PLIKTER

Oppdragsgiver skal opplyse leverandøren om forhold som han bør forstå er av betydning for gjennomføringen av oppdraget og fatte de beslutninger som er nødvendige for oppdragets gjennomføring.

Kunden kan fritt engasjere tredjepart til å bistå seg i forbindelse med sine oppgaver under kontrakten. Leverandøren skal varsles om engasjementet. Leverandøren kan motsette seg engasjementet hvis han påviser at det vil medføre vesentlig forretningsmessig ulempe for ham.

## 5. PRISER OG BETALINGSBETINGELSER

### 5.1 Pris på biler og tjenester

Priser, rabatt og vareopplysninger fremgår av kontrakts dokumentene.

Detaljer som er nødvendig for at bilene skal fungere i drift, og som ikke er priset, betraktes som inkludert. Prisene inneholder utgifter til egen administrasjon.

### 5.2 Prisregulering

Regulering av pris på servicetjenester som omfattes av avtalen kan først skje etter 12 måneder fra oppstart av avtalen og deretter en gang pr. år, i h.h.t. endringer i statistisk sentralbyrås konsumprisindeks.

For prisregulering leasing legges 3 måneder Nibor + leverandørens påslagsprosent til grunn, med basis i rente ved dato for ikrafttredelse leasing kontrakt og rente på reguleringsdato. Inngitte nettopriser/beregningsgrunnlag og restverdier i h.h.t. tilbudets leasing-kalkyle er faste. Rente som legges til grunn for leasing skal være rente som er NIBOR for foregående kvartal (3 måneder NIBOR) + påslag i h.ht vedlegg 3, Øvrige betingelser.

Eventuelle statlige avgiftsøkninger som innvirker på leasing beløpet må varsles og dokumenteres.

Det skal også være mulig å inngå leasingavtaler med en fastrente, hvis oppdragsgiver ønsker dette. Ved fastrente er leiepriser uforandret i hele leieperioden.

Avtalte rabatter gjøres gjeldende for anskaffelser under hele kontraktsperioden.

Delepriser skal være i h.ht ordinær prisliste for deler som til enhver tid er gjeldende hos leverandør, med fratrukk for oppgitt rabattsats.

Prisøkninger skal begrunnes skriftlig minst 2 (to) måneder før ikrafttredelse

### 5.3 Fakturering

Fakturering skal være basert på faktisk utførte leveranser og tjenester til oppdragsgiver.

Faktura rettes til den enkelte kommunes sentrale fakturamottak med bestillers referanse påført, og med ett ryddig oppsett som viser hva som er levert, eventuelt med medfølgende dokumentasjon. Betalingsbetingelsene er 30 dager etter mottak av tjenester og varer og korrekt faktura. Fakturagebyr eller andre former for gebyr aksepteres ikke. Betaling av faktura innebærer ingen godkjenning av fakturagrunnlaget.

Fakturering er månedlig og forskuddsvis for leasingleie, og etterskuddsvis for øvrige faste og eventuelle påløpte variable kostnader for kjøretøy.



Faktura må tydelig merkes med registreringsnummer, bilmerke og modell, samt enhet/kostnadssted og kontaktperson hos kunde.

Kommunene kan be om at det utstedes samlefaktura for et visst antall kjøretøy, for eksempel kjøretøy tilhørende en kommunal enhet. Det skal på samlefaktura framkomme hvilke fakturalinjer som tilhører hvilke kjøretøy med reg.nr bilmerke og modell samt enhet/kostnadssted hos kunde. Kutt dato er siste dag i måneden.

Fakturering er månedlig og forskuddsvis for leasingleie, og etterskuddsvis for øvrige faste og eventuelle påløpte variable kostnader for kjøretøy.

Faktura som har feil eller mangler i forhold til avtalen vil ikke bli betalt. Leverandør må i slike tilfeller sende kredinota samt ny og korrekt faktura.

## 5.4 Elektronisk faktura

Kommunene i Gjøvikregionen har innført elektronisk fakturabehandling, og fakturaer skal sendes på elektronisk handelsformat (EHF).

Virksomhetens elektroniske fakturaadresse er organisasjonsnummeret til mottakende virksomhet, se gjerne <https://www.anskaffelser.no/verktoy/veiledere/mottakere-i-elma>

## 5.5 Betalingsmislighold

Ved forsinket betaling kan leverandøren kreve forsinkelsesrente i henhold til Lov om renter ved forsinket betaling. Purregebyr eller andre kostnader i forbindelse med forsinket betaling forutsettes dekket i gjeldende morarente.

## 6.ENDRINGER

Enhver endring eller tillegg som har innvirkning på denne kontrakt for eksempel i form av prismessige konsekvenser eller andre kontraktuelle betingelser, skal reguleres skriftlig. Forslag til endringer skal fremmes skriftlig til oppdragsgivers representant. Gjennomførte endringer vil fremgå av bilag 3 – Endringer av leveransen etter avtaleinngåelse.

## 7.MISLIGHOLD

### 7.1 Definisjon

Det foreligger mislighold hvis leverandørens ytelser ikke er i samsvar med de funksjoner, krav og frister som er avtalt, eller dersom leverandøren ikke oppfyller øvrige plikter etter kontrakten.

### 7.2 Underretning

Oppdragsgiver skal reklamere skriftlig uten ugrunnet opphold etter at misligholdet er oppdaget eller burde vært oppdaget.

Hvis leverandørens biler og ytelser ikke kan leveres som avtalt, skal leverandøren så raskt som mulig gi oppdragsgiver skriftlig varsel om dette. Varselet skal angi årsak til problemet og

så vidt det er mulig angi når ytelsen kan leveres. Tilsvarende gjelder hvis det må antas ytterligere forsinkelser etter at første varsel er gitt.

### 7.3 Tilbakehold av ytelser

Ved leverandørens mislighold kan oppdragsgiver holde betalingen tilbake, men ikke åpenbart mer enn det som er nødvendig for å sikre oppdragsgivers krav som følger av misligholdet.

### 7.4 Prisavslag

Hvis det tross gjentatte forsøk ikke har lyktes leverandøren å avhjelpe en mangel, kan oppdragsgiver kreve forholdsmessig avslag i kontraktssummen. Prisavslag er kompensasjon for redusert verdi av det leverte, og er uavhengig av eventuell erstatning.

### 7.5 Heving

Hver av partene har rett til å heve kontrakten, dersom den annen vesentlig misligholder sine kontraktsforpliktelser eller det er klart at slikt mislighold vil inntre. Før heving kan skje, må den part som vil påberope seg mislighold, skriftlig overfor den annen part redegjøre for hva som anses misligholdt, og hvilke forhold som kreves endret. Før heving kan skje, skal parten videre gis en rimelig frist til å rette forholdet.

Likeledes kan oppdragsgiver skriftlig heve kontrakten, dersom leverandøren går konkurs eller hvis han blir eller erkjenner å være insolvent, med mindre det uten ugrunnet opphold godtgjøres at oppdraget vil bli fullført i samsvar med kontrakten.

Ved heving har leverandøren krav på betaling for de kontraktsmessige ytelsene som er utført frem til hevingstidspunktet.

Heving av kontrakten påvirker ikke allerede tildelte leasing eller kjøps-kontrakter (avrop).

### 7.6 Erstatning

Oppdragsgiver kan kreve erstattet ethvert direkte tap, herunder merkostnader oppdragsgiver får ved dekningskjøp, tap som skyldes merarbeid og andre direkte kostnader i forbindelse med forsinkelse, mangel eller annet mislighold, med mindre leverandøren godtgjør at misligholdet eller årsaken til misligholdet ikke skyldes leverandøren.

Erstatning for indirekte tap kan ikke kreves. Indirekte tap omfatter, men er ikke begrenset til, tappt fortjeneste av enhver art, tapte besparelser, tap av data, og krav fra tredjeparter med unntak av idømt erstatningsansvar for rettsmangler.

Samlet erstatning i kontraktperioden er begrenset til et beløp som tilsvarer kontraktssummen ekskl. merverdiavgift eller et avtalt estimat for oppdraget.

Disse begrensningene gjelder imidlertid ikke hvis leverandøren eller noen denne svarer for, har utvist grov uaktsomhet eller forsett.

## 8.TVISTELØSNING

Dersom det oppstår tvist om tolkning eller rettsvirkninger av kontraktsvilkårene, skal dette

søkes løst ved forhandlinger. Dersom forhandlingene ikke fører frem, skal tvisten avgjøres ved vanlig rettergang. En tvist skal av begge parter anlegges for VESTRE INNLANDET TINGRETT som er kjøpers verneeting.

Oppstår det tvist om hele eller deler av kontrakten, kan tvisten løses ved voldgift dersom begge parter samtykker. Ved voldgiftsbehandling gjelder lov om voldgift av 14. mai 2004. Voldgiftsretten settes sammen av tre medlemmer der partene oppnevner ett medlem hver. Disse medlemmene velger i fellesskap voldgiftsrettens formann. Voldgiftsavtalen skal inneholde fristbestemmelser, tvistespørsmålet og hva retten skal avgjøre med endelig og bindende virkning for partene.

Tvist om elementer eller deler av kontrakten, fritar forøvrig ikke partene fra å oppfylle de deler av kontrakten som ikke berøres eller har sammenheng med tvistespørsmålet.

## **9.FORCE MAJEURE**

### **9.1 Definisjon**

Følgende omstendigheter skal betraktes som force majeure (fritaksgrunner) dersom de inntreffer etter kontraktens inngåelse og gjør dens faktiske oppfyllelse umulig: Krig, opprør eller indre uroligheter, beslutning av offentlige myndigheter, naturkatastrofe, brudd i den offentlige kraftforsyning eller i den alminnelige samferdsel, betydningsfull arbeidskonflikt eller annen omstendighet av liknende karakter og inngripende betydning.

Ingen av partene skal anses å ha misligholdt en forpliktelse etter kontrakten i den utstrekning at oppfyllelse av den er blitt forhindret på grunn av force majeure. Plikter i henhold til kontrakten suspenderes så lenge forholdet gjør seg gjeldende.

### **9.2 Underretning**

Leverandøren skal umiddelbart ved situasjonens inntreden skriftlig underrette oppdragsgiver om den antatte varighet, samt eventuelle tiltak som vil bli satt i verk for å begrense/avhjelpe virkningen av situasjonen. Leverandøren skal uten ugrunnet opphold dokumentere at den manglende oppfyllelse skyldes force majeure.

### **9.3 Kostnader**

I tilfelle av force majeure skal hver av partene dekke sine omkostninger som skyldes force majeure-situasjonen.

# BILAG 5 - ETISKE KRAV

## Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden

### 1 Etiske og sosiale krav

Kunden forvalter fellesskapets ressurser og har et ansvar for å anskaffe varer og tjenester som er produsert på en lovlig og etisk forsvarlig måte.

Leverandør er forpliktet til å etterleve kundens etiske og sosiale krav i egen virksomhet, samt bidra til etterlevelse hos den eller de underleverandører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakt.

Kunden, eller den han bemyndiger, har rett til å gjennomføre anmeldte eller uanmeldte kontroller på produksjonssted i kontraktperioden. I tilfelle kontroll plikter leverandør å oppgi navn og kontaktopplysninger på underleverandører.

Ved avtaleoppfølging, eller ved eventuell mistanke om mislighold, tilfaller all dokumentasjonsplikt Leverandør.

#### 1.1 Menneskerettigheter

Leverandøren skal respektere FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.

#### 1.2 Nasjonal lovgivning

Arbeidsretten og arbeidslovgivningen der produksjonen finner sted skal etterleves. Av særlig relevante forhold fremheves lønns- og arbeidstidsbestemmelser, helse, miljø og sikkerhet, lovfestede forsikringer og sosiale ordninger, samt regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter.

#### 1.3 Forbud mot barnearbeid

**(FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjon nr 138 og 182)**

Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- og utviklingsmuligheter.

Minstealderen må ikke i noe tilfelle være under 15 år (14 eller 16 år i visse land).

Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, inkludert nattarbeid.

Dersom det foregår slikt barnearbeid, skal det arbeides for snarlig utfasing. Det skal samtidig legges til rette for at barna gis mulighet til livsopphold og utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.

#### 1.4 Nasjonal lovgivning Tvangsarbeid/slavearbeid

**(ILO-konvensjon nr 29 og 105)**

Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.

Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal være fri til og avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

## **1.5 Diskriminering**

### **(ILO-konvensjoner nr 100 og 111)**

Det skal ikke foregå noen diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, kjønn, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.

## **1.6 Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger**

### **(ILO-konvensjon nr 87 og 98)**

Arbeiderne skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og å forhandle kollektivt.

Dersom disse rettigheter er begrenset eller under utvikling, skal leverandøren medvirke til at de ansatte får møte ledelsen for å diskutere lønns- og arbeidsvilkår uten at dette får negative konsekvenser for arbeiderne.